Программа учебной дисциплины 5.10 «Введение в литературоведение»

1. Цель освоения дисциплины

Целью освоения дисциплины является теоретическая и практическая подготовка обучающихся (слушателей) в области литературоведения, анализа художественного творчества и применения полученных навыков в педагогической деятельности.

2. Планируемые результаты освоения дисциплины

№ п/п	Компетенции	Знать	Уметь	Владеть
1	ПК-1.1	Знает структуру, состав и дидактические единицы предметной области родная (татарская) литература	объяснять факты теории и методики преподавания родного языка и родной литературы с точки зрения ее новейших достижений;	способами ориентации в профессиональных источниках информации
2	ПК-1.2	особенности, специфику, содержание ФГОС	Умеет осуществлять отбор учебного содержания предмета родная (татарская) литература и его реализации в различных формах обучения в соответствии с требованиями ФГОС ОО	способами проектной и инновационной деятельности в образовании
3	ПК-1.3	последовательность в формировании литературоведческих понятий	разрабатывать различные формы учебных занятий, применять методы, приемы и технологии обучения, в том числе информационные	методикой обучения литературоведческих понятий
4	ПК-3.2	содержание школьных программ по родному (татарскому) языку и родной (татарской)	использует образовательный потенциал социокультурной среды региона в	способами совершенствования профессиональных знаний и умений путем использования

		литературе	преподавании (предмета по профилю) в учебной и во внеурочной деятельности	возможностей информационной среды образовательного учреждения, региона, области, страны

3. Содержание дисциплины

№ п/п	Тема	Кол-во часов	Вид	Содержание
1.	Әдәбият белеме фәне.	2 часа	Лекция	1.Әдәбият белеме предметы, башка фәннәр белән бәйләнеше. Әдәби күренеш. Фәнни-тикшеренү методлары. Автор. Адресат. Әдәби мәктәпләр. Кеше эшчәнлегенең рухи төре буларак әдәбият: матур әдәбият, аның асылы, эчтәлеге һәм үзенчәлекләре. 2. Әдәби әсәр структурасы, катламнары.
2,	Әдәби әсәргә әдәби төр һәм әдәби жанр үзенчәлекләреннән чыгып анализ	2 часа	Практика	1.Одәби әсәрнең уйланма катламын анализлау 2.Оештыру катламына анализ ясау. 3.Сурәтләнгән дөнья катламына анализ 4.Сөйләм катламвна анализ бирү
3.	Сөйләм катламы	4 часа	Сам. работа	Халык сөйләме һәм әдәби тел. Матур әдәбият теленең стильләре. Образлы, предметлы сурәтләү чаралары. Лексик чаралар. Стилистик фигуралар. Фоника. Фонетикчаралар. Күчерелмә сөйләм. Әдәби троплар. Билге, символ, архетип, деталь, аларның төрләре. Образлар системасы
4.	Әдәби төр һәм жанр	2 часа	Сам. работа	Әдәбиятның төрләргә бүленү прицибы. Эпик төр. Лирика. Лиро-эпик төр. Драма. Әдәби төрләрнең жанрларга бүленүе. Лирика жанрлары. Лиро-эпик төр жанрлары. Драма жанрлары. Татар әдәбиятында жанр. Төрле жанрга караган әсәрләрнең төзелеше.
5.	Шигырь төзелеше.	2часа	Сам. работа	Ритм. Квантитатив шигырь. Антик һәм гарәп шигырь төзелеше. Ачык иҗекле татар шигыре. Гарузның чагылышы. Квалитатив шигырь. Силлабик шигырь. Цезуралы шигырь.
6.	Әдәби барыш. Иҗат тибы. Иҗат агымы	2 часа	Сам. работа	Иҗат тибы: релизм, романтизм, модернизм. Иҗат агымнары.
	Итого:	**12 часов**		

4. Формы аттестации и оценочные материалы

Форма аттестации – зачет.

Список вопросов к зачету:

1. «Әдәбият теориясе» предметы, аның состав өлешләре. Аны укытуның максаты һәм бурычлары. Әдәбият теориясе турында язылган хезмәтләр.

2. Нәрсә ул образлы фикерләү, сәнгатьтәге образ, әдәби образ? «Әдәби образ»га В. Белинский билгеләмәсе. Әдәби образ белән образлылык арасындагы аерма.

3.Иҗат методы буларак социалистик реализм. Аның төп принциплары: партиялелек, халыкчанлык, гуманизм һәм аңарга бүгенге караш.

4. «Тип» һәм «прототип» төшенчәләре. Әдәби образ белән чынбарлыктагы прототип арасындагы бәйләнеш. Прототибы конкрет-тарихи шәхес булган әсәрләрдә язучының фантазиясе.

5. Иҗат методы буларак сентиментализм. Аңа хас сыйфатлар.

6. Әдәбиятта традиция һәм новаторлык. Идеяләр, типлар һәм тасвирлау чараларының күчемлелегенә мисаллар китерергә.

7. Саниҗек шигырь төзелеше.

8. Тәнкыйди релизмның иҗат методы буларак формалашып җитүе өчен нинди шартлар кирәк? Тәнкыйди реализм татар һәм рус әдәбиятларында кайчан формалашып җитә?

9. «Образ» төшенчәсе нинди үзенчәлекләргә ия? Бары гомумиләштерүгә генә нигезләнгән әдәби образларга мисаллар. «Образ» төшенчәсенең төрләре: образ-характер, образ-кичереш, образ-пейзаж, образ күренеш һ.б.

10. Иҗат методы турыңда төшенчә. Иҗат методының нигезе ~ язучының дөньяга карашы һәм аның состав өлешләре.

11. Иҗат методы буларак мәгърифәтчелек реализмы. Бу иҗат методында «тирәлек» төшенчәсенә салынган эчтәлек.

12. Матур әдәбиятның сурәтләү объекты һәм әдәби әсәрнең эчтәлеге. Эчтәлектә объектив һәм субъектив башлангычларның роле.

13. Әдәби әсәрнең формасы. Эчтәлек белән форма арасындагы бәйләнеш. Формализмга бирелү күренешләре.

14. Иҗат методы буларак тәнкыйди реализм. Аның нигезендә яткан өч принцип. Лирик поэзиядә тәнкыйди реализм ничек чагылыш таба?

15. Ачыгиҗек шигырь төзелеше.

16. Иҗат методы буларак реализм. Реализмны “киңәйтеп аңлау” һәм “тарайтып аңлау”.

17. «Типик характер» һәм «типик хәл» төшенчәләре. Реалистик әдәбиятның төп шарты турында Ф. Энгельс. Типик характерны типик булмаган хәлләрдә тасвирлауга мисаллар

18. Социалистик реализмда кеше концепциясе. Социалистик реализм нигезендә яткан өч сыйфат һәм аларга бүгенге караш.

19.«Язучының индивидуаль стиле. «Стиль ул - кеше үзе». Татар әдәбиятында Тукай, Такташ стильләре.

20. Иҗат методы буларак классицизм. Аңа хас сыйфатлар.

21. Иҗат методы буларак романтизм. Аңа хас сыйфатлар.

22. Әдәби агым», «әдәби мәктәп» төшенчәләре.

23. Иҗат методы һәм иҗат тибы. Романтик һәм реалистик иҗат типлары. Аларның состав өлешләре.

24. Иҗат методы буларак сентиментализм. Аңарга хас сыйфатлар.

25. Эпик төр һәм аның жанрлары.

26. Әдәбиятның идеялелеге.

27. Сәнгатьле фикерләүнең ике тибы.

28. Төр буларак драма.

29. Персонаж. Характер. Тип.

30. Хикәя. Новелла. Жанр үзенчәлекләре

5. Учебно-методическое и информационное обеспечение дисциплины:

Основная литература:

1.Хатыйпов Ф. М. Әдәбият теориясе : югары уку йортлары, педагогия училищелары, колледж студентлары өчен кулланма / Ф.М. Хатипов. – 2-е изд., доп. – К. : Раннур, 2002. – 352с.

Дополнительная литература:

2.Теория литературы : учебное пособие для студ. филол. фак. высш. учеб. заведений : в 2 т. / под ред. Н.Д. Тамарченко .— М. : Академия, 2008..— 368с.

3.Введение в литературоведение. Основы теории литературы : учебник / В. П. Мещеряков, А. С. Козлов, Н. П. Кубарева, М. Н. Сербул ; под общей редакцией В. П. Мещерякова. — 3-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2019. — 381 с.

Интернет-ресурсы:

1. Цифровой образовательный ресурс IPRsmart. – Режим доступа: https://www.iprbookshop.ru/
2. Электронно-библиотечная система «Юрайт». – Режим доступа: https://urait.ru/